

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om yrkesutbildning och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om yrkesutbildning och till lagar som har samband med den (RP 112/2024 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Anna Kankaanpää, undervisnings- och kulturministeriet
- rektor för Savon ammattiopisto Rauno Kettunen, Itä-Suomen ammatillinen koulutus - ISAKO
- ordförande Riikka-Maria Yli-Suomu, nätverket Ammatillisen koulutuksen Areena
- verkställande direktör Veli-Matti Lamppu, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry
- ledande specialsakkunnig Eira Bani, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- expert Jussi-Pekka Rode, Bildningsbranschen rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- yrkesinstitutet Luovi
- Nationella centret för utbildningsutvärdering
- Utbildningsstyrelsen
- Esboregionens utbildningssamkommun Omnia
- Koulutuskuntayhtymä OSAO
- samkommunen Rovaniemen koulutuskuntayhtymä (REDU)
- Finlands Kommunförbund
- Turun konservatorio
- AEL-Amiedu Oy (Taitotalo)
- Axxell Utbildning Ab
- Yrkesläroinrättingarnas och yrkeshögskolornas lärare och specialister AO rf
- Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry
- Finlands Svenska Lärarförbund FSL rf
- Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- Finlands Folkhögskolförening rf
- Finlands Gymnasistförbund rf
- Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf

Betänkande KuUB 6/2024 rd

- Finlands Föräldraförbund rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om yrkesutbildning, gymnasielagen och lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras.

Syftet med propositionen är att stärka hållbarheten i de offentliga finanserna, och genom propositionen avveckla vissa normer som gäller kommuner och utbildningsanordnare.

Enligt statsrådets plan för de offentliga finanserna minskas finansieringen av yrkesutbildningen med 100 miljoner euro från och med 2025 så att nedskärningen riktar sig till utbildning för vuxna som redan har avlagt en examen. Dessutom beslöt regeringen senare om en tilläggsanpassning på 20 miljoner till yrkesutbildningen. För att besparingen ska kunna riktas i enlighet med regeringens riktlinjer föreslås det att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras så att antalet studerandeår vid beslut om finansieringen för finansåret 2025 får underskrida det minsta antal studerandeår som anges i anordnartillståndet. Därtill ändras bestämmelserna om kommunernas finansieringsandel för yrkesutbildning i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet enligt förslaget så att den minskning på 100 miljoner euro som regeringen beslutat om utöver staten också ska gälla kommunsektorn.

Dessutom föreslås att lagen om yrkesutbildning ändras så att bestämmelserna om en personlig utvecklingsplan för kunnandet görs mer flexibla i fråga om läropliktiga studerande. Ytterligare föreslås att skyldigheten för anordnare av yrkesutbildning att utarbeta en examensspecifik plan för bedömning av kunnandet slopas. Vidare föreslås att gymnasielagen ändras så att utbildningsanordnarens skyldighet att sammanställa en på läroplanen baserad årsplan slopas. Ytterligare föreslås att utbildningsanordnarens skyldighet att regelbundet utreda de studerandes vårdnadshavarens åsikter om läroanstaltens och utbildningsanordnarens verksamhet slopas.

För att möjliggöra stöd för lärandet föreslås att finansieringen av gymnasieutbildningen i enlighet med regeringsprogrammet ska stärkas med 10 miljoner euro från och med 2025. Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras enligt förslaget så att anslagsökningen riktas till statens betalningsandel.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

Betänkande KuUB 6/2024 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Syftet med propositionen är å ena sidan att förbättra hållbarheten i de offentliga finanserna och å andra sidan att avveckla vissa normer som gäller kommuner och andra utbildningsanordnare. För att möjliggöra stödet för lärandet föreslås det att finansieringen av gymnasieutbildningen i enlighet med regeringsprogrammet ska stärkas med 10 miljoner euro från och med 2025. Anslagsökningen riktas till statens betalningsandel. Kulturutskottet ställer sig bakom målen att stärka hållbarheten i de offentliga finanserna och avveckla normerna samt stärka finansieringen av stödet för lärande. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Enligt planen för de offentliga finanserna 2025—2028 minskas finansieringen av yrkesutbildningen med 100 miljoner euro från och med 2025 så att nedskärningen riktar sig till utbildning för vuxna som redan har avlagt en examen. Nedskärningen genomförs så att statens finansieringsandel minskas med 42,6 miljoner euro och kommunernas finansieringsandel med 57,4 miljoner euro. Avsikten är att den tilläggsanpassning på 20 miljoner till yrkesutbildningen som regeringen senare beslutat om riktas till statens finansieringsandel. Genom avvecklingen av vissa normer som gäller utbildningen på andra stadiet eftersträvas besparingar på sammanlagt fem miljoner euro.

Anpassningsåtgärder 2025

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar genom ett så kallat egentligt prestationsbeslut som fattas i december 2024 om antalet målinriktade studerandeår för anordnare av yrkesutbildning finansåret 2025. Beredningen av det egentliga prestationsbeslutet baserar sig på anslagsnivån enligt budgetpropositionen och det maximala antalet målinriktade studerandeår. Finansieringen för det kommande finansåret för utbildningsanordnarna bestäms utifrån det egentliga prestationsbeslutet. Finansieringen beviljas utbildningsanordnarna genom ett beslut som fattas i slutet av året efter att riksdagen har godkänt budgeten.

Anpassningsåtgärden på 120 miljoner euro som riktar sig till yrkesutbildningen genomförs genom det egentliga prestationsbeslutet så att antalet målinriktade studerandeår för utbildningsanordnarna minskas. Även om undervisnings- och kulturministeriet årligen inom ramen för statsbudgeten beslutar om antalet målinriktade studerandeår för utbildningsanordnarna, får ministeriet dock inte underskrida det minimiantal målinriktade studerandeår som anges i utbildningsanordnarens anordnartillstånd. Enligt propositionen kommer det minimiantal studerandeår som anges i anordnartillståndet att utgöra ett hinder för fördelningen av nedskärningen för uppskattningsvis cirka 50 utbildningsanordnare. För att inbesparingen ska kunna riktas på ett för utbildningsanordnarna ändamålsenligt sätt föreslås det att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras så att antalet studerandeår vid beslut om finansieringen för finansåret 2025 får underskrida det minsta antal studerandeår som anges i anordnartillståndet.

Enligt planen för de offentliga finanserna ska besparingen för yrkesutbildningen genomföras så att minskningen av finansieringen och antalet studieplatser inte riktas till utbildningen av unga som avslutar den grundläggande utbildningen eller som saknar yrkesinriktad grundexamen. En-

Betänkande KuUB 6/2024 rd

ligt uppgift till utskottet planerar undervisnings- och kulturministeriet att i det egentliga prestationsbeslutet 2025 i första hand rikta minskningen av antalet målinriktade studerandeår till de utbildningsanordnare som på basis av den senaste statistiken över studerandenas grundutbildning har haft fler studerande som redan har en tidigare avlagd examen än studerande som avlägger sin första yrkesinriktade examen. År 2022 omfattade utbildningen för dem som redan avlagt en examen cirka 65 000 studerandeår, vilket var ungefär 35 procent av det totala antalet studerandeår.

Kulturutskottet anser det motiverat att minskningen av antalet målinriktade studerandeår riktas till utbildningsanordnarna genom ett kalkylerat och statistikbaserat förfarande utan särskild prövning enligt utbildningsanordnare eller utbildningsområde. Minskningarna genomförs på så sätt så förutsägbart och jämlikt som möjligt. Utbildningsanordnarna fördelar minskningen av finansieringen och antalet studieplatser mellan olika utbildningsområden, examina och utbildningar med beaktande av arbetskrafts- och utbildningsbehoven inom sitt primära verksamhetsområde.

Enligt uppgift är det i sista hand utbildningsanordnarna som ansvarar för att minskningen av antalet studieplatser riktas till utbildning för dem som redan har avlagt en examen. Det väsentliga är att resurserna fördelas rätt mellan den gemensamma ansökan för dem som avslutar den grundläggande utbildningen och som saknar yrkesinriktad examen och den kontinuerliga ansökan så att nedskärningen riktas till nybörjarplatserna inom den kontinuerliga ansökan. Vid antagningen av sökande till kontinuerlig ansökan kan företräde ges sådana sökande som inte har en tidigare examen.

Kulturutskottet anser att de ändringar som föreslås i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet är ändamålsenliga. Utskottet har redan tidigare (KuUU 5/2024 rd) ansett det motiverat att minskningen av finansieringen riktas särskilt till utbildning för yrkesexamen, specialyrkesexamen och grundexamen för vuxna som redan har avlagt en examen på andra stadiet eller examen på högre nivå. Utskottet upprepar sin ståndpunkt i sitt utlåtande om budgetpropositionen (KuUU 11/2024 rd) om att man i fortsättningen noggrant ska följa vilka konsekvenser nedskärningarna i finansieringen av yrkesutbildningen samt den kommande finansieringsreformen har för utbildningens kvalitet, genomslag och tillgänglighet samt uppnåendet av kompetensmålen.

Avvecklingen av normer

I sakkunnigyttrandena har man i huvudsak förhållit sig positivt till att bestämmelserna om utbildning på andra stadiet förenklas. Samtidigt har det dock också ansetts att de föreslagna ändringarna endast har ringa konsekvenser för den praktiska verksamheten och att deras betydelse för kostnaderna för ordnandet av utbildningen är liten.

Yrkesutbildning

Det föreslås att lagen om yrkesutbildning ändras så att bestämmelserna om en personlig utvecklingsplan för kunnandet (PUK) görs mer flexibla i fråga om läropliktiga studerande. Utbildningsanordnaren har skyldighet att identifiera och erkänna den läropliktiges tidigare förvärvade kunnande till den del den läropliktige har avlagt examensdelar eller delområden av gemensamma examensdelar enligt grunderna för yrkesinriktad grundexamen, grunderna för yrkesexamen eller

Betänkande KuUB 6/2024 rd

grunderna för specialyrkesexamen eller gymnasiestudier, högskolestudier eller sådana studier som har bedömts och verifierats av andra behöriga myndigheter. Vidare föreslås det att skyldigheten för anordnare av yrkesutbildning att utarbeta en examensspecifik plan för bedömning av kunnandet slopas. Kulturutskottet tillstyrker de föreslagna ändringarna.

I sakkunnigyttrandena har det i regel understötts att arbetet med PUK förenklas som en del av utvecklingen av normer, eftersom utarbetandet och uppdateringen av PUK har blivit en arbetsdryg och tidskrävande process när det gäller registrering och överföring av uppgifter. När skyldigheterna att föra in uppgifter i de läropliktigas personliga utvecklingsplan för kunnandet lindras kan arbetsinsatserna i större utsträckning än tidigare riktas till undervisning och handledning.

Likaså har sakkunniga i huvudsak förespråkat att skyldigheten att utarbeta en examensspecifik plan för bedömning av kunnandet slopas i lagen, men det har också påpekats att utbildningsanordnaren dock även i fortsättningen ska se till att det finns enhetliga förfaranden för bedömningen av kunnandet.

Gymnasieutbildning

Det föreslås att utbildningsanordnarens skyldighet enligt gymnasielagen att årligen utarbeta en plan som grundar sig på läroplanen slopas. Likaså föreslås det att skyldigheten att regelbundet utreda vårdnadshavarnas synpunkter på läroanstaltens och utbildningsanordnarens verksamhet slopas. Kulturutskottet anser att de föreslagna ändringarna i gymnasielagen är ändamålsenliga.

I ett sakkunnigyttrande konstateras det att det inte är nödvändigt att genom lag föreskriva om utarbetandet av en årlig plan. Planeringsarbetet måste dock utföras oavsett och trots att bestämmelsen upphävs kvarstår de facto det arbete som avses i den gällande bestämmelsen. I enlighet med propositionen kan utbildningsanordnaren i fortsättningen till denna del själv besluta hur den planerar sin verksamhet.

Skyldigheten till samarbete mellan utbildningsanordnaren och vårdnadshavarna bibehålls i gymnasielagen, men det föreslås att utbildningsanordnarens skyldighet enligt lagen att regelbundet utreda vårdnadshavarnas åsikter om läroanstaltens och utbildningsanordnarens verksamhet slopas. I flera sakkunnigyttranden betonas vikten av samarbete mellan hemmet och läroanstalten. Eftersom samarbetskyldigheten mellan hemmet och läroanstalten kvarstår i gymnasielagen, bedöms den föreslagna ändringen inte i någon betydande grad försämra samarbetet och informationsutbytet mellan läroanstalten och de studerandes vårdnadshavare. Ändringen bedöms inte heller ha några betydande konsekvenser för utvecklingen av utbildningens kvalitet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1–3 i proposition RP 112/2024 rd utan ändringar.

Betänkande KuUB 6/2024 rd

Helsingfors 7.11.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Ari Koponen saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Nasima Razmyar sd
medlem Markku Siponen cent
medlem Jaana Strandman saf
medlem Oskari Valtola saml
ersättare Ritva Elomaa saf
ersättare Teemu Keskisarja saf
ersättare Marko Kilpi saml.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.

Betänkande KuUB 6/2024 rd Reservation

Reservation

Motivering

Nedskärningarna i finansieringen av yrkesutbildningen

Enligt statsrådets plan för de offentliga finanserna minskas finansieringen till yrkesutbildningen med 100 miljoner euro från och med 2025. Nedskärningen riktas till utbildning för yrkesexamen, specialyrkesexamen och grundexamen för vuxna som redan har avlagt en examen på andra stadiet eller en examen på högre nivå. I ett senare skede fattades beslut om en tilläggsanpassning på 20 miljoner euro.

Finansieringen minskas samtidigt som det planeras betydande ändringar i utbildningen på andra stadiet och i finansieringssystemet för den. Det är svårt att förutse konsekvenserna av ändringar som sker samtidigt. Utbildningsanordnarna kan inte bedöma hur ändringarna sammantaget påverkar anordnarnas framtida finansiering.

Propositionen försämrar de vuxnas möjligheter att förbättra sitt kunnande i arbetslivet, eftersom en nedskärning i finansieringen till utbildningsanordnarna leder till att utbudet minskar och att deras verksamhetsförutsättningar äventyras. De vuxnas förutsättningar att byta bransch och skaffa sig nytt kunnande som behövs i arbetslivet bör inte försvagas, eftersom förändringarna i arbetslivet och allt längre arbetskarriärer förutsätter omskolning och smidiga övergångar från bransch till bransch. Kontinuerligt lärande och längre arbetskarriärer kräver en samlad vision av regeringen. Det är tydligt att en sådan saknas i nuläget.

Att nedskärningen entydigt riktas till studerandeåren inom utbildning för personer som redan avlagt en examen försämrar på ett oskäligt sätt verksamhetsförutsättningarna för de utbildningsanordnare som tillhandahåller utbildning som riktar sig till vuxna som behöver kompetens i arbetslivet eller ny utbildning. De föreslagna nedskärningarna försämrar verksamhetsförutsättningarna i synnerhet för de små utbildningsanordnarna och försvagar tillgången till yrkesutbildning utanför tillväxtorterna. Nedskärningarna i yrkesutbildningen drabbar de specialiserade utbildningsanordnarna så att budgeten för yrkesutbildning minskas med mer än 10 procent vid en del läroanstalter.

Finansieringen till yrkesutbildningen är generell finansiering, vilket innebär att fördelningen av nedskärningarna i slutändan är helt och hållet på utbildningsanordnaren ansvar och beroende av utbildningsanordnarens värderingar och val. Nedskärningarna inverkar också på läropliktiga, eftersom de minskade resurserna kommer att påverka utbudet av och tillgången till utbildning samt undervisningens mängd och kvalitet. Särskilt inom utbildning som leder till grundexamen finns det unga och vuxna vars studier möjliggörs med olika finansieringsformer (statsandelar, arbetskraftsutbildning, läroavtal). Det är i praktiken omöjligt att rikta den planerade nedskärningen enbart till dem som redan avlagt examen.

Regeringens nedskärningar i finansieringen av yrkesutbildningen medför att utbildningsanordnaren måste anpassa sin verksamhet. I praktiken innebär det att utbildningar upphör och utbild-

Betänkande KuUB 6/2024 rd **Reservation**

ningsutbudet inskränks, personalen skärs ner och mängden undervisning som de studerande får minskar. Många yrkesläroanstalter har redan inlett omställnings- och samarbetsförhandlingar av produktionsrelaterade och ekonomiska orsaker.

Ändringarna i yrkesutbildningen (nedskärningarna i finansieringen och fördelningen av dem, försökslagen, ändringarna i lagen om yrkesutbildning samt i lagen och förordningen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, slopandet av vuxenutbildningsstödet) är mycket stora och det är svårt att förutse vilka konsekvenser de kommer att få. Matchningsproblemet i fråga om arbetskraft och arbetsplatser kommer att förvärras ytterligare och kommunernas möjlighet att lyckas med arbets- och näringsreformen försvagas.

Ändringarna som berör den personliga utvecklingsplanen för kunnandet

Avvecklingen av normer bör inte vara ett sätt att minska finansieringen, utan ett sätt att frigöra resurser för att nå målen för utbildningen. Det är i och för sig motiverat att förenkla den personliga utvecklingsplanen för kunnandet (PUK), men det bör göras med fokus på planens uppgiftsinnehåll och struktur, som med tanke på personlig tillämpning, yrkesutveckling och karriärplanering är alltför teknisk och svårhanterlig.

Den ändring som föreslås i PUK medför inte i verkligheten den besparing på ungefär 3,5 miljoner euro som föreslås. Det är inte möjligt att effektivisera personalens tidsanvändning genom sådana enskilda och ytterst marginella ändringar (i ett formulär) som nu föreslås. De föreslagna åtgärderna för att avveckla vissa normer inom yrkesutbildningen verkar vara punktinsatser genom vilka man eftersträvar kostnadsbesparingar inom yrkesutbildningen.

Om avvecklingen av normer i större utsträckning skulle fokusera på registrering av uppgifter och informationsöverföring skulle det vara mer sannolikt att åstadkomma den besparing som föreslås. Sådana åtgärder är bland annat att informationen smidigare överförs mellan systemen för studerandeförvaltning och de nationella informationsresurserna (som ePUK och Koski), uppföljningen och registreringen av mängden undervisning och handledning per studerande slopas och registreringen av uppgifter om stöd för lärande minskas. Därtill bör man avstå från nya registreringsskyldigheter.

I propositionsmotiven konstateras det att den föreslagna ändringen gör det möjligt att bilda grupper mer flexibelt än för närvarande och minskar arbetsmängden som krävs vid utarbetandet av PUK. Inom yrkesutbildningen har studierna i och med reformen baserat sig på individuella studievägar. Det är inte möjligt att utarbeta så kallade gruppvisa PUK-planer, eftersom det i läroanstaltens lokaler samtidigt studerar läropliktiga och icke-läropliktiga, och för var och en utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet.

Slopandet av planen för bedömning av kunnandet

Regeringen föreslår dessutom att lagen om yrkesutbildning ändras så att utbildningsanordnare i fortsättningen inte är skyldiga att utarbeta en examens- eller utbildningsspecifik plan för bedömning av kunnandet. Den eftersträlvade besparingen är 0,5 miljoner euro. För att besparingen ska nås bör arbetsmängden minska med en persons tre veckors arbetsinsats. Den beräknade minsk-

Betänkande KuUB 6/2024 rd Reservation

ningen av arbetsmängden och kostnaderna för utbildningsanordnaren är överdimensionerad. Den faktiska arbetsmängden är närmare 3—4 dagar/examen. Om skyldigheten att utarbeta planer för bedömning av kunnandet slopas, bör de resurser som i nuläget används för detta riktas till undervisning och handledning av de studerande. Nu är det rätt och slätt fråga om en nedskärning i utbildningen.

Även om utbildningsanordnarna inte enligt lag skulle ha skyldighet att utarbeta planer för bedömning av kunnandet, ska utbildningsanordnarna ha sådana tydliga förfaranden för bedömningen som styr lärarna, arbetsplatshandledarna och bedömarna i situationer som hänför sig till bedömningen av kunnandet, såsom introduktion av bedömare, anpassning av bedömningen, avvikelser från målen för kunnandet och kraven på yrkesskicklighet samt beslut om vitsord. Slopandet av skyldigheten att utarbeta en plan för bedömning av kunnandet minskar således inte det administrativa arbetet och medför inga besparingar. Gemensamma förfaranden förenhetligar bedömningsrutinerna och säkerställer att de studerande behandlas jämlikt vid bedömningen av kunnandet.

Den årliga planen inom gymnasieutbildningen

Det kan i sig vara förnuftigt att avveckla vissa normer och skyldigheter som kräver administrativa resurser. På så sätt kan gymnasierna koncentrera sig på att genomföra gymnasieutbildning som håller hög kvalitet. Upphävandet av skyldigheten att utarbeta en läsårsplan minskar dock inte det administrativa arbetet och medför inga besparingar, eftersom gymnasierna måste planera sin verksamhet för varje läsår.

Eftersom planeringen av läsårets arbete i vilket fall som helst måste göras, kommer upphävandet av den förpliktande bestämmelsen i gymnasielagen därmed inte i praktiken att eliminera det planeringsarbete som avses i den gällande bestämmelsen. Upphävandet av bestämmelsen leder därför inte till den eftersträvade kostnadsbesparingen. Läsårsplaner eller motsvarande dokument måste också i fortsättningen utarbetas, även om skyldigheten upphävs i lagen. Det är inte bara fråga om ett viktigt lokalt verktyg för utbildningsledning utan också om ett rättsligt dokument som styr och definierar läroanstaltens verksamhet och dess juridiska ansvar.

I läsårsplanen beskrivs läroanstaltens arbetstider, gemensamma evenemang och verksamhet samt väsentliga omständigheter som berör ordnandet av undervisningen. Planen är ett centralt verktyg för läroanstaltens ledning till exempel när det gäller att fastställa den gemensamma planeringstiden för undervisningspersonalen under hela läsåret. Att låta bli att utarbeta en plan skulle med tanke på läroanstaltens ledning fördunkla fastställandet av undervisningspersonalens arbetstid. På basis av planen genomförs i praktiken också en utvärdering av hur den egna verksamheten utfallit på läsårsnivå.

När det gäller olycksfallsförsäkringen för studerande vid läroanstalten är det viktigt att det utifrån läsårsplanen kan påvisas vilken verksamhet läroanstalten har fastställt i läsårsplanen, till exempel olika studieresor, sammankomster och evenemang.

Betänkande KuUB 6/2024 rd

Reservation

Det är viktigt såväl för studerandena som för undervisningspersonalen att veta hur undervisningen planeras bli genomförd. Läsårsplanen beskriver allmänt hur undervisningen organiseras, till exempel gällande självständigt arbete och anskaffning av utbildning.

Läsårsplanen är ett centralt verktyg också för samarbetet med hemmen. Med hjälp av planen kan läroanstalten berätta om sin verksamhet och sina målsättningar för vårdnadshavarna. I bästa fall utarbetas läsårsplanen så att vårdnadshavarna får framföra sina synpunkter och blir hörda. När föräldrarna deltar i planeringen av läsåret har de bättre förståelse för skolans mål och arbetssätt och kan på så sätt bättre stödja den ungas lärande hemma. Dessutom bidrar föräldrarna med olika perspektiv och konkreta åtgärder som gör det möjligt att öka välbefinnandet både hos enskilda elever och hos hela gemenskapen vid läroanstalten.

Utredning av vårdnadshavarnas synpunkter

Samarbetet med vårdnadshavarna är ett viktigt verktyg för att stödja de ungas uppväxt och fullgörandet av läroplikten. Samarbetet handlar inte enbart om att samla in respons, utan det är fråga om en dialog genom vilken man kan få information om de ungas särskilda behov och livssituationer som påverkar studierna. Samarbetet med vårdnadshavarna och föräldrarna är en del av läroanstaltens verksamhet och utvecklingsarbete. Det kan antas att utbildningsanordnaren i vilket fall som helst kommer att samarbeta med vårdnadshavarna för att samla in respons. Det betyder att den eftersträfvade besparingen de facto inte kommer att uppnås. Den föreslagna ändringen kan således närmast anses vara kosmetisk/hypotetisk. Även i detta fall är det snarare fråga om en nedskärning i utbildningen till ett belopp av en miljon euro snarare än en avveckling av normer.

Informationsutbytet mellan vårdnadshavarna och läroanstalten ska vara regelbundet och smidigt. Exempelvis har behovet av stöd för lärandet ökat bland gymnasiestuderande under de senaste åren, och därför är utbytet av information allt viktigare.

En eventuell försämring av samarbetet och utbytet av information är särskilt oroväckande med tanke på de studerande som är i mest utsatt ställning, såsom studerande med funktionsnedsättning eller invandrarbakgrund eller andra studerande i behov av särskilt stöd. Ett smidigt samarbete mellan hemmet och gymnasiet är en förutsättning för den studerandes välbefinnande.

I ett läge där psykisk ohälsa och utmaningar i lärandet har ökat i oroväckande grad bland unga bör man stärka samarbetet mellan hemmet och läroanstalten i stället för att ytterligare försvaga dess förutsättningar. En viktig del av ett fungerande samarbete mellan hemmet och läroanstalten är att läroanstalten regelbundet utreder föräldrarnas och vårdnadshavarnas synpunkter. Ett väl genomfört samarbete mellan hemmet och läroanstalten stöder bevisligen barnens och de ungas uppväxt och utveckling. Samarbetet bidrar bland annat till att stärka barnens och de ungas självkänsla och främja deras välbefinnande. Vidare bidrar det till att minska mobbning, öka engagemanget för skolan, främja kamratskap i skolan och förbättra skolframgången.

Stödet för lärande i gymnasiet

Det är mycket viktigt att stödet för lärande på andra stadiet utvecklas. Det har föreslagits att finansieringen på 10 miljoner euro för gymnasieutbildningen ska riktas till statens finansieringsan-

Betänkande KuUB 6/2024 rd
Reservation

del. Således föreslås det att den procentandel som gäller kommunens finansieringsandel ändras. Den tilläggsfinansiering som riktas till gymnasieutbildningen bör dock uttryckligen riktas till stödet för lärande. Det är problematiskt att finansieringen riktas som generell finansiering, eftersom den sannolikt inte till fullt belopp riktas till stödet för lärande, utan används för att minska finansieringsunderskottet inom gymnasieutbildningen. Finansieringen av stödet för lärande kunde till exempel genomföras på samma sätt som etablerats för finansieringen av arbetet för jämställdhet och likabehandling inom den grundläggande utbildningen, det vill säga som ett öronmärkt anslag. I fråga om stödet för lärande bör man genom tydliga stödbestämmelser säkerställa att stödet stärks.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen.

Helsingfors 7.11.2024

Nasima Razmyar sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Tuula Haatainen sd
Inka Hopsu gröna
Hanna Kosonen cent
Pia Lohikoski vänst
Markku Siponen cent